

Ο πλησίον: από την Αριστοτελική εκδοχή στην Χριστιανική αντίληψη - Του Μιχάλη Κουτσού

/ Γνώμες

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=411794>)

Ο πλησίον κατά την Χριστιανική αντίληψη

Ποιος είναι ο πλησίον κατά την χριστιανική αντίληψη; Την ερώτηση αυτή για πρώτη φορά την έκανε ο νομομαθής Εβραίος στον Χριστό πιστεύοντας ότι θα τον φέρει σε δύσκολη θέση. Ο Χριστός του απαντά με παραβολή, την παραβολή του καλού Σαμαρείτη, για να τον βγάλει έξω από τα τυπικά όρια της στενόμευαλης ηθικής του. Πλησίον δεν είναι μόνο ο συντοπίτης του, ο ομόθρησκός του, ο ομοεθνής του αλλά και ο αλλοεθνής και ο αλλόθρησκος και ο ξένος, δηλαδή κάθε άνθρωπος. Ο Κύριος με την παραβολή που διηγείται ελευθερώνει την έννοια του πλησίον από συναρτήσεις γεωγραφικές, φυλετικές, θρησκευτικές. Πλησίον είναι ο κάθε άνθρωπος που βρίσκεται σε ανάγκη, αδιακρίτως έθνους, φυλής, θρησκευτικού πιστεύω, κοινωνικής τάξης.

- Μιχάλης Κουτσός, Φιλόλογος – Συγγραφέας

Η εκδήλωση της αγάπης για τον Χριστό δεν εμποδίζεται από τέτοια κριτήρια αλλά επεκτείνεται σε όλους τους ανθρώπους, διότι όλοι οι άνθρωποι είναι εικόνες του Θεού και δικαιούνται σεβασμού, στοργής και αγάπης. Επομένως η έννοια του

πλησίον δεν έχει χωροταξική τοποθέτηση, δηλαδή ο πλησίον που είναι κοντά αλλά οντολογική πραγματικότητα. Δεν είναι κάποιος άνθρωπος που είναι δίπλα του αλλά αυτός με τον οποίο μπορεί να συνδεθεί και να κάνει σχέσεις αγάπης. Ο δρόμος του καθενός για τον Παράδεισο περνάει από τον πλησίον μας, από τον συνάνθρωπό μας, όποιος κι αν είναι αυτός, καλός ή κακός, διότι και ο ένας και ο άλλος μπορεί να μας βοηθήσει να βρισκόμαστε σε αυτόν δρόμο με την εκδήλωση της αγάπης προς αυτόν.

Ο απόστολος Παύλος, οι απόστολοι και οι πατέρες της εκκλησίας μιλούν για έναν άνθρωπο ενταγμένο στην κοινωνία με οργανική σχέση με τους υπόλοιπους. Πρόκειται για την εκκλησία του Χριστού, η οποία παίρνει μυστικές και μυστηριακές διαστάσεις. Η Εκκλησία αποτελεί ένα σώμα που συγκροτείται από διάφορα μέλη. Η συγκρότηση αυτή δεν είναι μια τυχαία προσαρμογή μελών, αλλά το κάθε μέλος βρίσκεται στη θέση που βρίσκεται για να επιτελέσει κάποιον ρόλο, κάποιον σκοπό. Στην Εκκλησία δεν υπάρχουν ενεργά και ανενεργά μέλη. Όπως ακριβώς σ' ένα σώμα, όταν κάποιο μέλος μένει ανενεργό πεθαίνει, έτσι και στην Εκκλησία όλα τα μέλη πρέπει να έχουν κάποιον ρόλο, πρέπει να ανακαλύψουν και να αναπτύξουν τα χαρίσματα που τους προσφέρει το Άγιο Πνεύμα και να αποφασίσουν να τα θέσουν στην υπηρεσία του όλου σώματος, δηλαδή στην υπηρεσία του Χριστού.

Όλα τα μέλη της εκκλησίας είπαμε ότι έχουν οργανική σχέση μεταξύ τους και όχι μόνο η ζωή τους η πνευματική αλλά και ο αγιασμός τους εξαρτάται από την αγάπη που θα δείξουν μεταξύ τους. Η συμβολή του κάθε πιστού στο σώμα της εκκλησίας είναι σημαντική αλλά η προσφορά των αγίων είναι καθοριστική. Επεκτείνοντας λίγο τη μεταφορά θα μπορούσε να παρομοιάσει κανείς τους αγίους με τα λευκά αιμοσφαίρια του ανθρώπου που, μόλις διαπιστώσουν ότι κάποιο μέλος του σώματος νοσεί, σπεύδουν να δημιουργήσουν μια ασπίδα προστασίας γύρω του για να το επαναφέρουν στη σωστή του λειτουργία. Στην προσπάθειά τους αυτή πολλά από τα λευκά αιμοσφαίρια πεθαίνουν, στο τέλος όμως το μέλος σώζεται και ολόκληρο το σώμα ανακτά και πάλι την υγεία του. Κατά τον ίδιο τρόπο οι άγιοι που μαρτύρησαν για τον Χριστό, σώζουν και αυτοί το σώμα της Εκκλησίας και επιτρέπουν και στους υπόλοιπους να είναι μέλη του. Όλα τα παραπάνω ισχύουν, βέβαια, υπό μία προϋπόθεση, να θέλει κανείς να παραμείνει σε κοινωνία με τους αγίους, να θέλει να αποτελεί μέλος του σώματος του Χριστού. Και αυτό μόνον με έναν τρόπο επιτυγχάνεται, με την αγάπη.

Υπό την έννοια αυτή οι άνθρωποι μοιάζουν, θα λέγαμε, με τα κύτταρα του σώματος του Χριστού, που το καθένα επιτελεί το έργο, για το οποίο πλάστηκε. Το σύνολο των πιστών της εκκλησίας αποτελεί το σώμα του Χριστού αλλά και ο κάθε

πιστός είναι ναός του Αγίου Πνεύματος, είναι οίκος Θεού, εφόσον μετέχει στα μυστήρια της εκκλησίας και ιδίως στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη τιμή για τον άνθρωπο να αποτελεί ένα κύτταρο στο σώμα του Χριστού, στο σώμα της εκκλησίας. Αυτή η τιμή δημιουργεί την ανάγκη της αλληλοπεριχώρησης, της αλληλεγγύης, της αλληλοβοήθειας. Δεν υπάρχει ανώτερος και κατώτερος, όλοι είμαστε παιδιά του Θεού, εικόνες του Θεού και συνεπώς ο πλησίον μας είναι ίδιος με εμάς, δηλαδή είναι ο εαυτός μας. Αν ο καθένας έχει αυτήν την αίσθηση, αυτήν την πίστη, θα έχουν λυθεί όλα τα προβλήματα του ανθρώπου. Δυστυχώς όμως ο άνθρωπος ως αυτεξούσιος κάνει τις επιλογές του, οι οποίες δεν είναι πάντα σύμφωνες με το πνεύμα της εκκλησίας. Αυτός θέτει τον εαυτό του εκτός της ποιμνής του Χριστού, με αποτέλεσμα να τον φάει ο λύκος, δηλαδή να πέσει στα πλοκάμια του χαιρέκακου διαβόλου.

Επομένως ο πλησίον κατά την χριστιανική αντίληψη δεν είναι ο διπλανός μας αλλά ο εαυτός μας και γι' αυτό δεν μπορούμε να μην του δείχνουμε αγάπη. Η εκκλησία το διαβεβαιώνει με πολλούς τρόπους. Ο Χριστός παραγγέλλει: «αγαπήσεις Κύριον τον Θεόν σου εξ όλης της καρδιάς σου κλπ. και τον πλησίον σου ως σεαυτόν». Ο πρώτος πλησίον για τον ενήλικα είναι ο/η σύζυγος, για τον οποίο η εκκλησία λέγει ότι είναι «σαρξ εκ της σαρκός και οστόν εκ των οστέων του/της» και όπως περιθάλλει κανείς τα μέλη του δικού του σώματος, την ίδια στοργή πρέπει να δείχνει και στον/στην σύζυγο. Αυτό ομολόγησε ο Αδάμ, όταν είδε την Εύα, αυτό προβάλλει και η εκκλησία, όταν διακηρύσσει ότι με τον γάμο «έσονται οι δύο εις σάρκα μίαν». Αλλά και ευρύτερα όλοι οι πιστοί με το βάπτισμά τους γίνονται μέλη του σώματος του Χριστού και όπως το σώμα αποτελείται από μέλη συνεργαζόμενα και αλληλοβοηθούμενα έτσι και τα μέλη της εκκλησίας υπηρετούν και εξυπηρετούν θεληματικά τα άλλα μέλη, με τα οποία είναι οργανικά συνδεδεμένα.

Η πρόταση της χριστιανικής εκκλησίας είναι αυτή και καλείται ο κάθε πιστός να την εφαρμόζει. Αυτός που δεν την εφαρμόζει θέτει τον εαυτό του εκτός της εκκλησίας και ακολουθεί τον δικό του δρόμο.

Συμπέρασμα

Αριστοτέλης και χριστιανική εκκλησία οδεύουν προς τον ίδιο προορισμό, την ευδαιμονία του ανθρώπου. Ο Αριστοτέλης έχει ως γνώμονα τον ορθό λόγο, ο οποίος βοηθάει τον άνθρωπο να πετύχει την αρετή, η οποία φέρνει την ευτυχία στον άνθρωπο. Η πορεία αυτή δεν είναι θεωρητική αλλά πρακτική, δεν στηρίζεται σε λογικές θεωρίες αλλά σε πρακτικά βιώματα, τα οποία αποκτά ο άνθρωπος με την «έξη» και με γνώμονα τον ορθό λόγο. Η χριστιανική εκκλησία τονίζει την οντολογική πλευρά της συνύπαρξης των ανθρώπων, τους εντάσσει μέσα σε ένα οργανικό σώμα, αναγνωρίζει ισότιμο σεβασμό προς όλους με τις ανάλογες

υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν την ένταξή τους στο ίδιο σώμα, το σώμα της εκκλησίας. Η προαίρεση του ανθρώπου είναι αναγκαία συνθήκη και στις δύο εκδοχές.

Πηγή: pemptousia.gr